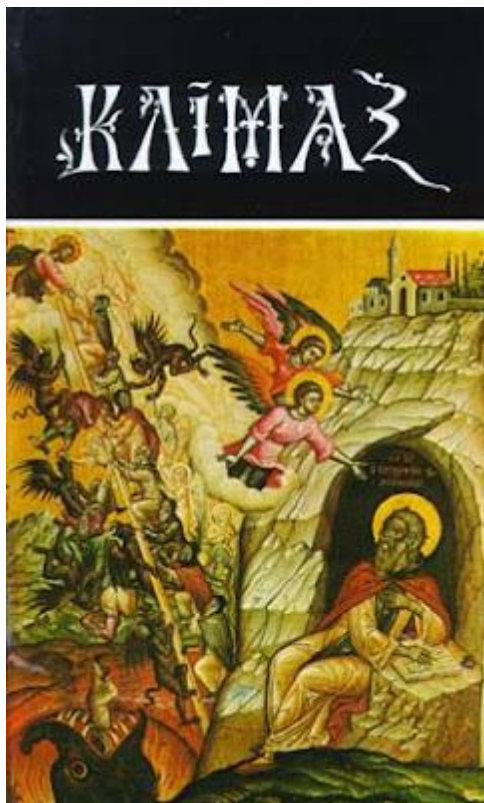

imverias.blogspot.com

Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου:Περί προσευχής.

19–24 Minuten

"Κλίμαξ"

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ

Περί προσευχής

(Διά την ιεράν προσευχήν, την μητέρα των
αρετών, και διά το πώς πρέπει να παρίσταται τις

είς αυτήν νοερώς και σωματικώς)

1. Η προσευχή, ως προς την ποιότητά της, είναι συνουσία και ένωση του ανθρώπου με τον Θεόν[1], και ως προς την ενέργειά της, σύστασις και διατήρησις του κόσμου, συμφιλίωσις με τον Θεόν, μητέρα των δακρύων, καθώς επίσης και θυγατέρα, συγχώρησις των αμαρτημάτων, γέφυρα που σώζει από τους πειρασμούς, τοίχος που μας προστατεύει από τις θλίψεις, συντριβή των πολέμων, έργο των Αγγέλων, τροφή όλων των ασωμάτων, η μελλοντική ευφροσύνη, εργασία που δεν τελειώνει, πηγή των αρετών, πρόξενος των χαρισμάτων, αφανής πρόοδος, τροφή της ψυχής, φωτισμός του νου, πέλεκυς που κτυπά την απόγνωσι, απόδειξις της ελπίδος, διάλυσις της λύπης, πλούτος των μοναχών, θησαυρός των ησυχαστών, μείωσις του θυμού, καθρέπτης της πνευματικής προόδου, φανέρωσις των μέτρων, δήλωσις της πνευματικής καταστάσεως, αποκάλυψις των μελλοντικών πραγμάτων, σημάδι της πνευματικής δόξης που έχει κανείς. Η προσευχή είναι γι' αυτόν που προσεύχεται πραγματικά δικαστήριο και κριτήριο και βήμα του Κυρίου, πρίν από το μελλοντικό

βήμα.

2. Ας εγερθούμε και ας ακούσωμε την ιερή αυτή βασίλισσα των αρετών να φωνάζη με υψωμένη την φωνή και να μας λέγη: «Δεύτε προς με πάντες οι κοπιώντες και πεφορτισμένοι, καγώ αναπαύσω υμάς. Άρατε τον ζυγόν μου εφ' υμάς, και ευρήσετε ανάπαυσιν ταίς ψυχαίς υμών -και ίασιν ταίς πληγαίς υμών- ο γάρ ζυγός μου χρηστός – και πταισμάτων μεγάλων ιαματικός – υπάρχει» (πρβλ. Ματθ. ια' 28-30).

3. Όσοι πηγαίνομε να παρασταθούμε ενώπιον του Βασιλέως και Θεού και να συνομιλήσωμε μαζί Του, ας μη προχωρούμε χωρίς την κατάλληλη προετοιμασία. Διότι υπάρχει φόβος, εάν μας ιδή από μακρυά να μην έχωμε τα όπλα και την στολή που αρμόζουν για την παρουσίαση ενώπιον του Βασιλέως, να διατάξη τους υπηρέτας και λειτουργούς Του να μας δέσουν και να μας εξορίσουν μακρυά από το πρόσωπό Του, και τις δεήσεις μας να τις σχίσουν και να τις πετούν στο πρόσωπό μας.

4. Όταν ξεκινάς να σταθής ενώπιον του Κυρίου, ας είναι ο χιτών της ψυχής σου υφασμένος εξ

ολοκλήρου με το νήμα ή μάλλον με το λήμμα της αμνησικακίας. Ειδεμή τίποτε δεν πρόκειται να ωφεληθής από τον προσευχή. Όλο το ύφος και το λεκτικό της προσευχής σου ας είναι ανεπιτήδευτο, διότι ο τελώνης και ο άσωτος με έναν μόνο λόγο συμφιλιώθηκαν με τον Θεόν.

5. Μία είναι εξωτερικώς η στάσις στην προσευχή, αλλά παρουσιάζει εσωτερικώς πολλές ποικιλίες και διαφορές. Άλλοι συνομιλούν μαζί Του σαν με φίλο και κύριό τους, και Του προσφέρουν τον ύμνο και την ικεσία χάριν των άλλων και όχι του εαυτού τους. Άλλοι ζητούν πλούτο και δόξα και περισσότερο παρησία. Άλλοι παρακαλούν να απαλλαγούν τελείως από τον εχθρό τους. Μερικοί ικετεύουν να τους δοθή κάποια τιμή, και μερικοί για την τελεία εξάλειψι του χρέους τους. Άλλοι ζητούν απελευθέρωσι από τα δεσμά των παθών, και άλλοι συγχώρησι των ανομιμάτων τους.

6. Πριν απ' όλα ας βάλωμε στον κατάλογο της δεήσεώς μας την ειλικρινή ευχαριστία. Στην δεύτερη σειρά, την εξομολόγησι των αμαρτιών μας και την συντριβή της ψυχής μας με συναίσθησι. Και εν συνεχεία ας αναφέρωμε τα αιτήματά μας προς τον Παμβασιλέα. Ο τρόπος

αυτός της προσευχής είναι άριστος, όπως απεκαλύφθη σε κάποιον από τους αδελφούς από Άγγελον του Κυρίου.

7. Εάν κάποτε εστάθηκε ως υπόδικος εμπρός σε επίγειο δικαστή, δεν χρειάζεσαι άλλο υπόδειγμα για την παράστασι στην προσευχή σου. Εάν δε δεν εστάθηκες ακόμη, αλλά ούτε και άλλους είδες να δικάζονται, τουλάχιστον ας το διδαχθής αυτό από τις ικεσίες των ασθενών προς τους ιατρούς, όταν πρόκειται να χειρουργηθούν ή να καυτηριασθούν.

8. Μην επιτηδεύεσαι τα λόγια της προσευχής σου. Διότι πολλές φορές τα απλά και ανεπιτήδευτα ψελλίσματα των μικρών παιδιών ευχαρίστησαν και ικανοποίησαν τον ουράνιο Πατέρα τους.

9. Μη ζητής να λέγης πολλά στην προσευχή σου, για να μη διασκορπισθή ο νους σου, αναζητώντας λόγια. Ένας λόγος πίστεως έσωσε τον ληστή. Η πολυλογία στην προσευχή πολλές φορές εδημιούργησε στο νου φαντασίες και διάχυσι, ενώ αντιθέτως η μονολογία συγκεντρώνει τον νου.

10. Όταν αισθάνεσαι γλυκύτητα ή κατάνυξι σε κάποιο λόγο της προσευχής σου, σταμάτησε σ' αυτόν, διότι τότε συμπροσεύχεται μαζί μας ο φύλαξ Ἀγγελός μας.

11. Μή προσεύχεσαι με παρησία, έστω και εάν διαθέτης καθαρότητα. Αντιθέτως πλησίασε με πολλή ταπεινοφροσύνη, και έτσι θα αποκτήσης περισσότερο παρησία.

12. Και αν ακόμη έχης ανεβή όλη την κλίμακα των αρετών, και τότε πάλι να προσεύχεσαι υπέρ αφέσεως των αμαρτιών σου, ακούοντας τον Παύλο να βοά: «Αμαρτωλών πρώτος ειμί εγώ» (Α' Τιμοθ. α' 15).

13. Τα φαγητά τα αρτύουν με το λάδι και το αλάτι. Και στην προσευχή δίνουν φτερά η ζωή της σωφροσύνης και αγνότητος, και τα δάκρυα.

14. Αν ενδυθής καλά την πραότητα και την αοργησία, τότε δεν θα κοπιάσης πολύ να ελευθερώσης τον νου σου από την αιχμαλωσία.

15. Έως ότου αποκτήσωμε προσευχή εναργή, θα ομοιάζωμε με εκείνους που γυμνάζουν στις αρχές τα νήπια πώς να βαδίζουν.

16. Να πυκτεύης, ώστε να ανυψώνης ή μάλλον

να περικλείης την σκέψι σου μέσα στα λόγια της προσευχής. Και εάν, λόγω της νηπιακής σου πνευματικής καταστάσεως, ατονήση και ξεφύγη, συμμάζεψέ την πάλι. Διότι ίδιον του νου είναι το άστατον, και ίδιον του Θεού το να μπορή όλα να τα σταθεροποιή.

17. Αν αγωνίζεσαι συνεχώς και αποφασιστικώς, τότε θα σε επισκεφθή και εσένα Εκείνος πού θέτει όρια στην θάλασσα του νου και κατά την ώρα της προσευχής σου θα της ειπή: «Μέχρι τούτου ελεύση, και ούχ υπερβήση» (Ιώβ λη' 11).

18. Είναι αδύνατο να δεσμεύση κάποιος ένα πνεύμα, (όπως τον νου). Όπου όμως παρουσιασθή ο Κτίστης του πνεύματος, τα πάντα υποτάσσονται.

19. Εάν κάποτε αντίκρυσες καθαρά τον Ήλιο, (δηλαδή τον Χριστόν), τότε θα κατορθώσης και να συνομιλήσης μαζί Του όπως πρέπει. Ειδεμή, πώς μπορείς να συνομιλής πραγματικά με κάποιον πού δεν τον έχεις ιδεί;

20. Αρχή της προσευχής είναι το να διώκονται οι εχθρικές προσβολές στην αρχή τους, με ένα αποφασιστικό λόγο. Μέσον, το να παραμένη ο

νους στα λόγια και στα νοήματα της προσευχής.
Και τέλος, το να αρπαγή ο νους προς τον Κύριον.

21. Άλλη είναι η αγαλλίασις που δοκιμάζουν στην προσευχή τους οι κοινοβιάτες, και άλλη οι ησυχασταί. Διότι η πρώτη ίσως να επηρεάζεται κάπως από την κενοδοξία, ενώ η δεύτερα είναι γεμάτη από ταπεινοφροσύνη.

22. Εάν γυμνάξης πάντοτε τον νου σου να μη φεύγη μακριά, τότε και κατά την ώρα της τραπεζής θα ευρίσκεται κοντά σου. Εάν όμως συνηθίζη να περιπλανάται ελεύθερα, ποτέ δεν θα κατορθωθή να παραμένη πλησίον σου.

23. Ο μεγάλος εργάτης της μεγάλης και τελείας προσευχής (δηλαδή ο Απόστολος Παύλος), λέγει: «Θέλω ειπείν πέντε λόγους τώ νοί μου» κ.τ.λ. (Α΄ Κορ. ιδ΄ 19), πράγμα που είναι ξένο για τους νηπίους και αρχαρίους. Γί'αυτό εμείς σαν ατελείς, εκτός από την ποιότητα, έχομε ανάγκη και από την ποσότητα της προσευχής. Το δεύτερο άλλωστε είναι πρόξενον του πρώτου. «Ο Θεός - λέγει η Γραφή- δίνει προσευχή καθαρή σ'εκείνον πού προσεύχεται, έστω και ρυπαρά, αλλά χωρίς να υπολογίζη κόπο και πόνο» (πρβλ. Α΄ Βασ. β΄

9).

24. Άλλο πράγμα είναι ο ρύπος της προσευχής και άλλο ο αφανισμός και άλλο η κλοπή και άλλο ο μώμος. Ο ρύπος είναι το να ίστασαι ενώπιον του Θεού και να έχης αισχρές σκέψεις. Ο αφανισμός είναι το να αιχμαλωτίζεται ο νους σου από μάταιες φροντίδες και μέριμνες. Η κλοπή είναι το να πέφτη η σκέψις ανεπαίσθητα σε ρεμβασμούς. Και μώμος είναι ο οιοσδήποτε πειρασμός πού έρχεται να μας θίξη την ώρα της προσευχής.

25. Όταν δεν είμαστε μόνοι μας κατά την ώρα της προσευχής τότε ας λαμβάνωμε μόνο εσωτερικά την αρμόζουσα ικετευτική στάσι. Όταν όμως απουσιάζουν εκείνοι πού θα μας επαινούσαν, τότε ας συμμορφώσουμε αναλόγως και την εξωτερική μας στάσι. Διότι στους ατελείς πολλές φορές ο νους συμμορφώνεται προς την στάσι του σώματος.

26. Όλοι βέβαι, αλλά περισσότερο εκείνοι πού πηγαίνουν στον βασιλέα για να ζητήσουν άφεσι του χρέους των, έχουν ανάγκη από απερίγραπτη συντριβή.

27. Εάν ακόμη ευρισκώμαστε στο δεσμωτήριο, ας ακούσωμε τα λόγια του Αγγέλου προς τον Πέτρο: «Ζώσου την ποδιά της υπακοής, βγάλε από πάνω σου τα θελήματά σου, και έτσι γυμνός πλησίασε και προσευχήσου στον Κύριον, ζητώντας το ιδικό Του μόνο θέλημα» (πρβλ. Πράξ. ιβ' 8), και θα αποκτήσης τότε τον Θεόν, ο οποίος θα κρατά το τιμόνι της ψυχής σου και θα σε κυβερνά ακίνδυνα.

28. Αφού εγερθής από την φιλοκοσμία και την φιληδονία, πέταξε από πάνω σου τις μέριμνες, βγάλε από πάνω σου τις σκέψεις, απαρνήσου το σώμα, (και τότε προσευχήσου). Διότι η προσευχή δεν είναι τίποτε άλλο, παρά αποξένωσις από όλον τον ορατό και αόρατο κόσμο.

Θεέ μου, «τι γάρ μοι υπάρχει έν τώ ουρανώ»; Τίποτε! «Και παρά σου τι ηθέλησα επί της γής»; (πρβλ. Ψαλμ. οβ' 25). Τίποτε! Παρά μόνο το να προσκολλώμαι πάντοτε σ' Εσένα απερίσπαστα μέσω της προσευχής. Μερικοί ζουν με την επιθυμία του πλούτου, άλλοι με της δόξης και άλλοι με κάποιου άλλου κτίσματος. «Εμοί δε το προσκολλάσθαι τώ Θεώ επιθυμητόν εστί, τίθεσθαι έν αυτώ την ελπίδα της απαθείας μου»

(πρβλ. Ψαλμ. οβ´ 28).

29. Η πίστις έδωσε φτερά στην προσευχή. Χωρίς αυτήν η προσευχή δεν μπορεί να πετάξει στον ουρανό.

30. Όσοι είμαστε εμπαθείς ας παρακαλέσωμε γί'αυτό με επιμονή τον Κύριον, διότι όλοι οι απαθείς από την εμπάθεια προχώρησαν και έφθασαν στην απάθεια.

31. Παρ' όλον ότι σαν Θεός πού είναι δεν φοβείται τον Θεό ο «Κριτής» (πρβλ. Λουκ. ιη´ 2), έν τούτοις όμως, επειδή τον ενοχλεί η χήρα, η ψυχή δηλαδή πού εχήρευσε από Αυτόν με τις αμαρτίες και τις πτώσεις της, θα εκδικηθή και θα την σώση από τον αντίδικό της, από το σώμα δηλαδή και από τους εχθρούς της δαίμονας.

32. Ο Θεός, ο καλός μας οικονόμος, τους ευγνώμονες τους εφελκύει στην αγάπη Του με την σύντομη εκπλήρωσι του αιτήματός των. Ενώ τις αχάριστες και όμοιες με τους σκύλους ψυχές τις αναγκάζει να κάθωνται πλησίον Του προσευχόμενες, πεινασμένες και διψασμένες για το αίτημά τους. Διότι ο αγνώμων σκύλος, μόλις πάρη το ψωμί, απομακρύνεται αμέσως από

εκείνον πού του το έδωσε.

33. Να μη λέγης ότι, αν και προσευχήθηκες πολύν καιρό, δεν κατώρθωσες τίποτε, διότι ήδη κάτι σπουδαίο κατώρθωσες. Τι, αλήθεια, υπάρχει ανώτερο από την προσκόλλησι στον Κύριον και από την συνεχή παραμονή σ' αυτήν την ένωσι;

34. Δεν φοβείται τόσο ο κατάδικος την απόφασι της τιμωρίας του, όσο φοβείται ο εργάτης της προσευχής την στάσι του στην ώρα της προσευχής. Γι' αυτό, αν είναι σοφός και έξυπνος, με την ανάμνησι αυτής της ώρας θα μπορή να αποστρέφεται κάθε λοιδορία και οργή και μέριμνα και ασχολία και θλίψι και χορτασμό και λογισμό και πειρασμό.

35. Να προετοιμάζεσαι με την αδιάλειπτο εσωτερική προσευχή προκειμένου να σταθής να προσευχηθής, και έτσι σύντομα θα προοδεύσης (στην προσευχή).

36. Είδα μερικούς να λάμπουν στην υπακοή τους και να μην αμελούν, όσο τους ήταν δυνατό, την νοερά μνήμη του Θεού. Και μόλις εστάθηκαν στην προσευχή, εκυριάρχησαν σύντομα στον νου τους, αυτοσυγκεντρώθηκαν και έχυναν

κρουνηδόν τα δάκρυα. Και τούτο, διότι ήταν προετοιμασμένοι από την οσία υπακοή.

37. Στην ψαλμωδία πού γίνεται με πολλούς ακολουθούν αιχμαλωσίες και ρεμβασμοί. Στην κατά μόνας όμως προσευχή δεν παρατηρούνται αυτά. Αλλά αυτήν την πολεμεί η ακηδία, ενώ την πρώτη την βοηθεί η προθυμία.

38. Την αγάπη του στρατιώτου προς τον βασιλέα την έδειξε η ώρα του πολέμου. Και την αγάπη του μοναχού προς τον Θεόν την εδοκίμασε ο καιρός και ο τρόπος της προσευχής. Την πνευματική σου κατάστασι θα σου την φανερώση η προσευχή σου. Οι θεολόγοι άλλωστε εχαρακτήρισαν την προσευχή καθρέπτη του μοναχού.

39. Εκείνος που ασχολείται με κάτι και το συνεχίζει, ενώ εσήμανε η ώρα της προσευχής, αυτός εμπαίζεται από τους δαίμονας. Διότι αυτό επιδιώκουν οι κλέπτες, ώρα με την ώρα να κλέβουν τον χρόνο της προσευχής μας.

40. Μην αρνήσαι να προσεύχεσαι για κάποια ψυχή (πού σου το εζήτησε), έστω και αν δεν διαθέτης καρποφόρο προσευχή. Διότι η πίστις

εκείνου που εξήτησε την προσευχή, έσωσε πολλές φορές κι εκείνον που προσευχήθηκε και μάλιστα με συντριβή καρδίας. Μην υπερηφανεύεσαι, εάν προσεύχεσαι για άλλους και εισακούεσαι, διότι η πίστις αυτών ενήργησε, ώστε να εισακουσθή η προσευχή σου.

41. Κάθε μαθητής θα εξετάζεται από τον διδάσκαλό του καθημερινά στα μαθήματά που εδιδάχθη. Και από κάθε νού θα ζητηθή, και δικαίως, να παρουσιάση σε κάθε προσευχή του την δύναμι εκείνη που έλαβε από τον Θεόν. Γι' αυτό ας προσέχωμε.

42. Όταν προσευχηθής με προσοχή και επιμέλεια, τότε σύντομα θα πολεμηθής από το πάθος της οργής, διότι έτσι είναι το σχέδιο των δαιμόνων. Κάθε αρετή, πρό πάντων όμως την προσευχή, ας την εργαζώμεθα πάντοτε με πολλή συναίσθησι. Και η ψυχή τότε προσεύχεται με συναίσθησι, όταν υπερνικήση τον θυμό.

43. Όσα αποκτούμε με πολλές ικεσίες και σε πολύ χρόνο, αυτά είναι μόνιμα. Όποιος απέκτησε μέσα του τον Κύριον, δεν ρυθμίζει πλέον ο ίδιος τα λόγια και το σχέδιο της προσευχής, διότι τότε

«το πνεύμα εντυγχάνει υπέρ αυτού στεναγμούς αλαλήτοις» (Ρωμ. η´ 26).

44. Να μη δεχθής στην προσευχή σου καμμία αισθητή εικόνα και φαντασία για να μη (πλανηθής και) παραφρονήσης.

45. Για κάθε αίτημα η πληροφορία εμφανίζεται στην προσευχή. Πληροφορία είναι η απαλλαγή από την αμφιβολία. Πληροφορία είναι η βεβαία και ασφαλής φανέρωσις ενός αγνώστου πράγματος.

46. Να γίνεσαι υπερβολικά ελεήμων και συμπονετικός, σύ πού καλλιεργείς την προσευχή. Διότι με την ελεημοσύνη οι μοναχοί «εκατονταπλασίονα λήφονται» στην παρούσα ζωή. Και το επόμενο του ευαγγελικού λόγου, (δηλαδή το «ζωήν αιώνιον κληρονομήσουσι»), (Ματθ. ιθ´ 29), θα το απολαύσουν στον μέλλοντα αιώνα.

47. Ήλθε το πύρ (του θείου πόθου) μέσα στην καρδιά και ανέστησε την προσευχή. Αφού δε η προσευχή ανεστήθη και ανελήφθη στους ουρανούς, έγινε στο ανώγειο της ψυχής η κάθοδος του πυρός (του Αγίου Πνεύματος).

48. Μερικοί ισχυρίζονται ότι η προσευχή είναι ανωτέρα από την μνήμη του θανάτου. Εγώ όμως γνωρίζω να ανυμνώ εξ ίσου τις δύο ουσίες της μιας υποστάσεως.

49. Ο ικανός ίππος συνήθως, καθώς αρχίζει να τρέχει, θερμαίνεται και προχωρώντας αυξάνει την ταχύτητα του δρόμου του. Ως δρόμο εννοώ την υμνωδία και ως ίππο τον ανδρείο νου, ο οποίος «πόρρωθεν οσφραίνεται πολέμου» (Ιώβ λθ' 25) και προετοιμάζεται για την μάχη και πάντοτε δείχνεται ανίκητος.

50. Είναι βαρύ να αρπάξεις το νερό από το στόμα του διψασμένου. Βαρύτερο όμως είναι να διακόψης μία ψυχή που προσεύχεται με κατάνυξι από την πολυπόθητη αυτή προσευχή της πρίν την τελειώση.

51. Μην αναχωρήσης από την προσευχή σου, πρίν ιδής να σταματούν, σύμφωνα με την οικονομία του Θεού, το πύρ (της χάριτος) και το ύδωρ (των δακρύων). Διότι ίσως να μη σου δοθή πάλι σε ολόκληρη την ζωή σου τέτοια ευκαιρία για την συγχώρησι των αμαρτιών σου. Εκείνος που εγεύθηκε την χάρι της προσευχής, συνέβη ώστε

πολλές φορές από έναν (απρόσεκτο) λόγο πού είπε να μολύνει τον νου του, και έτσι μόλις στάθηκε στην προσευχή δεν ευρήκε το ποθούμενο όπως συνήθως.

52. Άλλο είναι να επισκοπής (να εποπτεύεις δηλαδή) συχνά την καρδιά σου και άλλο το να επισκοπεύσης (να κάνης δηλαδή χρέος επισκόπου) σ' αυτήν. Στην πρώτη περίπτωση ο νους ομοιάζει με άρχοντα, ενώ στην δεύτερα με αρχιερέα, ο οποίος προσφέρει στον Χριστόν λογικές θυσίες[2]. Και όπως λέγει κάποιος πού έλαβε την προσωνυμία του θεολόγου[3], το Άγιον και Υπερουράνιον πύρ, (δηλαδή το Άγιον Πνεύμα), τους πρώτους τους επισκέπτεται ως φλόγα και τους καταφλέγει, διότι έχουν ακόμη ανάγκη καθάρσεως, ενώ τους δευτέρους ως φως και τους φωτίζει, διότι έφθασαν στα μέτρα της τελειότητας.

Το ίδιο δηλαδή Άγιον Πνεύμα ονομάζεται και «πύρ καταναλίσκον» (Εβρ. ιβ' 29) και «φως φωτίζον» (πρβλ. Β' Κορ. δ' 6). Γι' αυτό και μερικοί όταν εξέρχονται από την προσευχή, είναι σαν να εξέρχονται από φλογισμένο καμίνι, αισθανόμενοι συγχρόνως μία ελάφρωσι και ένα καθαρισμό από

τον ρύπο και το βάρος της αμαρτίας. Και άλλοι πάλι αισθάνονται σαν να εφωτίσθηκαν με φως και σαν να εφόρεσαν την διπλοΐδα της ταπεινώσεως και της αγαλλιάσεως. Όσοι εξέρχονται από την προσευχή τους χωρίς να αισθάνονται καμμία από τις δύο αυτές ενέργειες, αυτοί προσεύχονται όχι πνευματικά, αλλά σωματικά, για να μην ειπώ ιουδαϊκά. Διότι, εάν ένα ανθρώπινο σώμα πού εγγίζει σε άλλο υφίσταται κάποια επίδρασι και αλλοίωσι, πώς δεν θα δοκιμάση επίδρασι και αλλοίωσι εκείνος πού με καθαρά χέρια εγγίζει (διά της προσευχής και της θεωρίας) το «σώμα» του Θεού;

53. Ο πανάγαθος Βασιλεύς μας, όπως ακριβώς και ο επίγειος βασιλεύς, προσφέρει τα δώρα του στους στρατιώτες του άλλοτε ο ίδιος, άλλοτε με έναν φίλο του, άλλοτε με ένα υπηρέτη του και άλλοτε με άγνωστο τρόπο. Αλλά και ανάλογα με τον χιτώνα της ταπεινώσεως πού ο καθένας φορεί.

54. Στον επίγειο βασιλέα είναι αποκρουστικός εκείνος πού παρίσταται ενώπιόν του και εν συνεχεία γυρίζει το πρόσωπό του και συζητεί με τους εχθρούς του βασιλέως. Παρόμοια είναι

αποκρουστικός στον Κύριον αυτός πού, ενώ προσεύχεται, δέχεται ακάθαρτους λογισμούς.

55. Όταν βλέπης τον κύνα να έρχεται (για να σε αποσπάση με κάποια πρόφασι από την προσευχή), κυνήγα τον με το όπλο. Και κάθε φορά πού γαυγίζει με αναΐδεια, μην υποχωρής.

56. Να αιτής με δάκρυα και πένθος. Να ζητής με υπακοή. Να κρούης με μακροθυμία. Διότι «ο ούτως αιτών λαμβάνει, και ο ζητών ευρίσκει, και τω κρούοντι ανοιγήσεται» (Λουκ. ια΄ 10). Πρόσεξε μήπως προσευχηθής χωρίς την απαιτούμενη προσοχή για κάποια γυναίκα, και σε κλέψη εκ δεξιών ο διάβολος.

57. (Όταν προσεύχεσαι), μη θέλης να εξομολογήσαι τις σαρκικές αμαρτίες σου λεπτομερώς και όπως ακριβώς έγιναν, για να μη γίνης σύ ο ίδιος επίβουλος και επικίνδυνος στον εαυτό σου.

58. Ο καιρός της προσευχής ας μη γίνη για σένα ώρα πού θα σκεφθής σπουδαία και αναγκαία θέματα, έστω και πνευματικά. Διαφορετικά άφησες και σου έκλεψαν το πολυτιμότερο.

59. Όποιος κρατά στα χέρια του το ραβδί της

προσευχής, δε πρόκειται να σκοντάψη. Αλλά και αν ακόμη σκοντάψη, δε θα πέση εντελώς. Διότι η προσευχή είναι ένας ευσεβής τύραννος του Θεού. Την ωφέλεια εκ της προσευχής μπορούμε να την καταλάβουμε από τα εμπόδια πού μας φέρνουν οι δαίμονες κατά τις ώρες των Ακολουθιών. Τον δε καρπό της προσευχής, από την ήττα του εχθρού, καθώς το λέγει και ο Ψαλμωδός: «Εν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με, ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρή ὁ ἐχθρὸς μου ἐπ’ ἐμέ» (Ψαλμ. μ’ 12) τον καιρό του πολέμου. Λέγει δε επίσης: «Ἐκέκραξα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου» (πρβλ. Ψαλμ. ριη’ 145), δηλαδή και με το στόμα μου και με την ψυχή μου και με το πνεύμα μου, διότι όπου ευρίσκονται συγκεντρωμένοι οι δύο τελευταίοι, (η ψυχή και το πνεύμα), εκεί ανάμεσά τους ευρίσκεται και ο Θεός (πρβλ. Ματθ. ιη’ 20).

60. Ούτε τα σωματικά ιδιώματα, αλλά ούτε και τα πνευματικά είναι σε όλους όμοια. Και γι’ αυτό σε άλλους φαίνεται πιο κατάλληλος η σύντομος ψαλμωδία και σε άλλους η μακροτέρα. Και οι πρώτοι ισχυρίζονται ὅτι πολεμοῦν ἔτσι την αἰχμαλωσία του νου τους, ενώ οι δεύτεροι την ἀμάθειά τους.

61. Εάν αδιάκοπα προσεύχεσαι στον Βασιλέα κατά των εχθρών σου, οσάκις έρχονται να σε πειράξουν, έχει θάρρος και δεν πρόκειται να κοπιάσης πολύ. Διότι αυτοί οι ίδιοι θα απομακρυνθούν από κοντά σου σύντομα, επειδή δεν θέλουν οι ανόσιοι να σε βλέπουν να στεφανώνεσαι πολεμώντας εναντίον τους με την προσευχή. Επί πλέον, θα φύγουν και επειδή τους μαστιγώνει η προσευχή σαν φωτιά.

62. Δείξε όλη την ανδρεία σου και την προθυμία σου (όταν προσεύχεσαι), και θα έχεις τον ίδιον τον Θεόν διδάσκαλο στην προσευχή σου.

63. Δεν μπορούμε να διδαχθούμε το πώς να βλέπουμε, διότι έκ φύσεως το γνωρίζουμε μόνοι μας. Παρόμοια δεν μπορούμε να γνωρίσουμε με την διδασκαλία του άλλου το κάλλος της προσευχής. Διότι η προσευχή έχει ως διδάσκαλό της τον Θεόν, «τον διδάσκοντα άνθρωπον γνώσιν, και διδόντα ευχήν τώ ευχομένω και ευλογούντα έτη δικαίων» (Ψαλμ. 5' γ' 10 - Α' Βασ. β' 9).

Αμήν.

Ι.Μ.Παρακλήτου

[1] Η έκφρασις «συνουσία και ένωσις του ανθρώπου με τον Θεόν», δηλώνει ότι διά της προσευχής επιτυγχάνεται πραγματική θεοκοινωνία, μέθεξις του θείου. Ο Θεός βέβαια είναι αμέθεκτος, ακοινώνητος, αναφής ως προς την άκτιστη φύσι Του, πλήν όμως είναι μεθεκτός, κοινωνητός, απτός ως προς τις άκτιστες ενέργειές Του, ως προς την άκτιστη χάρι και δόξα Του.

[2] Ο νους, όταν κυβερνά καλώς την καρδιά και την προστατεύη από τους εχθρούς, επιτελεί χρέη άρχοντος (βασιλικόν ήθος). Και όταν διά της προσευχής προσφέρει στον Χριστόν καθαρά και άγια καρδιακά κινήματα και νοήματα, επιτελεί χρέη αρχιερέως, ο δε άνθρωπος μεταβάλλεται σε έμψυχο θυσιαστήριο (ιερατικόν ήθος). Εδώ πίσω από την βραχυλογία της Κλίμακος κρύπτεται μέγα βάθος και πλάτος θείων εννοιών και μυστικών καταστάσεων – «φρέαρ βαθύ»!

[3] Πρόκειται, όπως σημειώνουν και οι σχολιασταί, για τον άγιο Γρηγόριο τον Θεολόγο.